

TATİL ÖNCESİ ÖNGÖRÜLERİMİZ

Giriş

Değerli Okurlarımız,

Öncelikle yaşanan yangın faciası hepimizin yüreğini yakıyor. Daha fazla ormanımız ve canlar yok olmadan bir an önce bitmesini diliyoruz.

Ağustos ayı boyunca, yoğun gündemden bir nebze uzaklaşmak, boşalan zihinsel akülerimizi şarj etmek ve bunaltıcı sıcaklardan korunmak için tatildegiz. Bu süre zarfında düzenli GADT Raporu yayınlanmayacak. Fakat, ekonomi, iş dünyası veya piyasaları etkileyecek boyutta önemli bir vaka gerçekleşirse, derhal sizi bilgilendirici notlar göndereceğiz.

Ağustos'ta dünya ve Türkiye'de çok kayda değer trend değişimleri öngörmüyoruz, fakat sonbahardan itibaren işler biraz karışacak. Riskler daha çok siyaset ve sağlık tarafında. Küresel ısınmanın tetiklediği tabii afetler joker konumunda. Dünya ekonomisi sağlam, ancak kademeli bir yavaşlama sürecinde. Global riskli varlıklar aşırı değerli, reel ekonomiye sığramayacak bir düzeltmeyi kaçınılmaz olarak niteliyoruz.

Türkiye'de erken seçim baskıları dayanılmaz boyutlara tırmanacak. Diplomaside şoklar Ekim'de başlar. Ekonomide Bayram ferahlığı yazı çıkartmaz. Enflasyon artık zıvanadan çıkmak üzere, fakat ödemeler dengesi cephesinde çok rahatız. TL ve Türk riskli varlıkları da yaz hatta Eylül boyunca prim yapabilir.

İç Siyaset: Erdoğan hükümeti, yazı da kaybetti, erken seçim baskısı dayanılmaz boyutlara tırmanıyor

Erdoğan'ın yaz boyunca etkisi azalan epidemi ve mevsimsel ekonomik rahatlama sayesinde kaybettiği oyların bir kısmını geri alacağını, bu sayede kışa rahat girip, gelecek sene de elde kalan bütçe ve parasal

imkanları kullanarak erken seçime kaçacağıını düşünmüştük¹. Fakat, Bayram'da aşırı sosyal hareketlilikten kaynaklanan covid-19 vaka patlaması ve aniden tüm Güney'i saran orman yangınları buna fırsat vermedi.

Bu iki gelişme, Türkiye'nin en son 1970'lerde şahit olduğumuz bir yönetim krizinin içinde olduğunu da kanıtladı. Örneklerle anlatalım:

- THK, kurban derileri [İslamcı vakıflara gitsin diye işlevsizleştirildi](#), şimdi de uçakları hurda diye yalan söyleniyor.
- Veleve ki uçaklar hurda, suç kimde? THK'yi 2019'dan bu yana Erdoğan'ın atadığı bir kayyım yönetiyor. [Eğer THK'nın uçağı yoksa, Tarım ve Orman Bakanlığı niye almadı?](#)
- Bu sayıda yangının eşzamanlı çıkması bizce de sabotaj ihtimalini düşündürüyor, fakat tek şüpheli PKK değil. Taliban, hatta turizmde rekabet istemeyen başka ülkeler bile olabilir. Eğer suçlu PKK'ysa, İçişleri Bakanlığı ve MİT'in eli armut mu topluyor?
- Hükümet yine IBAN numarası verip bağış toplama yoluna gitti. Kanal İstanbul ve nükleer santral sevdasında olan Erdoğan'ın yangın afetinin tazmin etmek için fon bulamaması halkı üzüyor ve kızdırıyor.
- Erdoğan kontrolü yitirince sesleri yükselen Prof Yasin Aktay gibi isimlerin saçmalaması, AKP'ye puan kaybettiriyor. Şu sözler sizce akıllı bir insan tarafından sarf edilebilir mi?

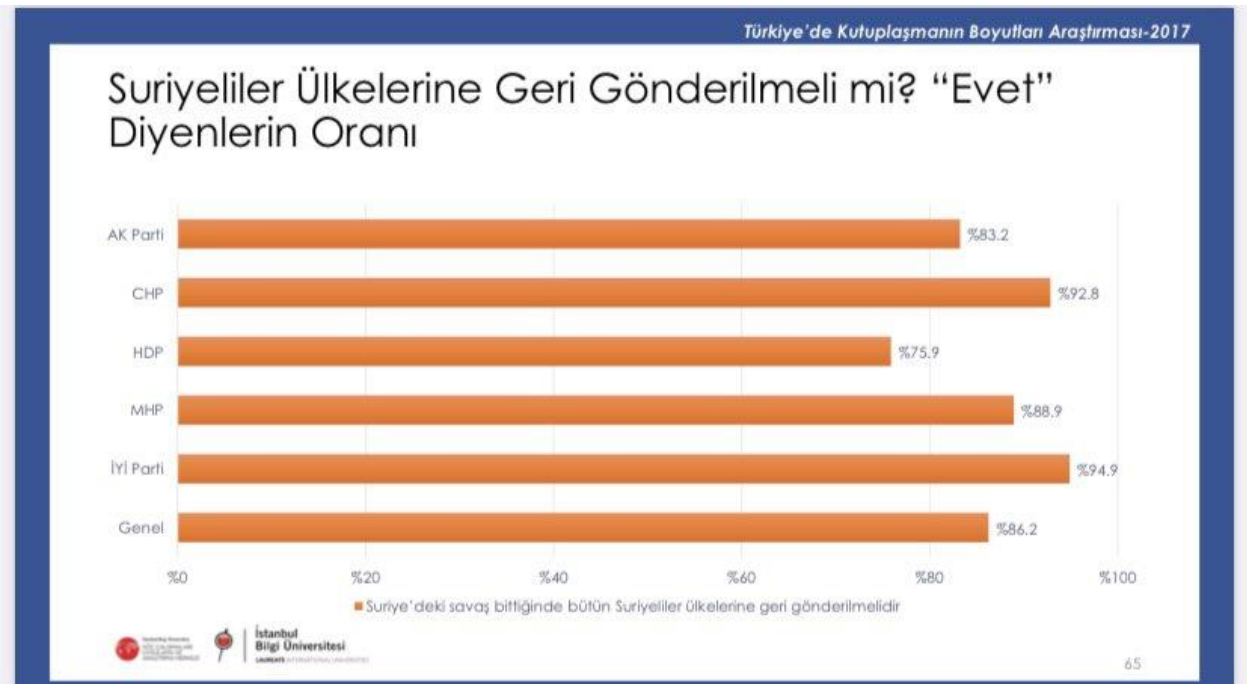
AKP'den iki dönem milletvekili seçilen Prof. Dr. Yasin Aktay, göçmen sorunuyla ilgili görüşlerini anlatırken **“Bugün bakmayın açız diyenlerin hiçbiri aç değil. Zaten aç olan insan ‘Açım’ diye bağırılmaz. ‘Açım’ diyenler bu işin sömürsünü yapan ve politize etmeye çalışan insanlardır”** dedi.

¹ Erdoğan'ın stratejisi hakkında faydalı bir makale linkte: <https://www.birgun.net/haber/dort-maddede-secim-stratejisi-353530>

Ekonomi konusunda benim paradigmam manevi boyutla irtibatlıdır. Ben rızka inanırım. Rızkın Allah'tan olduğuna inanırım. Toplum olarak böyle inanırız. Rızk Allah'tandır. Misafir bereketiyle, rızkiyla birlikte gelir.

Kaynak: Diken

- Bakalım halkımız ne düşünüyor. CHP'li Gürsel Tekin tarafından basına sunulan, fakat altında Bilgi Üniversitesi anteti bulunan anketi paylaşalım. Daha 2017'de² tüm partilerin seçmeni Suriyeliler'den yaka silkiyor:

- Erdoğan'ın Marmaris'te orman yangını mağdurlarına çay fırlatması ise başlı başına bir skandal.
 - Öte yanda, CHP iktidara gelirse ilk 100 günde yapacaklarını [somut bir programla açıkladı](#).
 - Muhalefet başlattığı her tartışmada sonuç alıyor.

² Daha yeni anketler bulamadık. Sanırız hükümet bu konuda anket yapılmasına sıcak bakmadığını kamuoyu yoklaması yapan firmalara aktardı.

- Propagandayı AKP'nin bir türlü fethedemediği sosyal medya düzlemine kaydırıldı.
- En kötüsü de, Erdoğan-Bahçeli arasında fikir ayrılıkları saklanamayacak boyutta. Bakalım Bahçeli mülteciler için ne demiş:

"Suriyelilerin ilanihaye burada kalmaları mümkün değil"

Türkiye'nin demografik yapısının düşünülmesi gerektiğini belirten Bahçeli şöyle devam etti:

"Ülke olarak demografik istikbalimizi düşünmek zorundayız. Nüfus istiklalimizi korumak mecburiyetindeyiz. Önümüzdeki 50 yıl, 100 yıl için demografik bir projeksiyon hazırlanmalıdır. Gelecekte nüfusun bileşenleri nasıl olacak? Anadolu coğrafyasındaki demografik dağılımın içeriği nasıl şekillenecek? Suriyeliler bize emanettir. Buna diyeceğim bir şey yoktur. Ama ilanihaye burada kalmaları mümkün değildir."

[Kaynak: T24](#)

Şimdide en taze anketler tablomuzu ve buna dahil olmayan Aksay anketini paylaşalım:

Araştırma Şirketleri (Kararsızlar Dağıtılmış)	AKP	CHP	İYİ PARTİ	MHP	HDP	SP	GP (A. Davutoğlu)	DP (A. Babacan)	DiĞER	TARİH
AREA	34.4	25.3	14.6	8.8	10.3	1.0	1.0	3.1	1.5	Nisan 2021
AVRASYA ARAŞTIRMA	32.0	26.8	13.6	7.5	11.3	1.3	3.0	3.0	1.5	Nisan 2021
YÖNEYLEM ARAŞTIRMA 1/	37.7	24.8	12.9	7.8	10.4	1.1	0.6	1.5	3.5	Mayıs 2021
İSTANBUL EKONOMİ ARAŞTIRMA	33.9	22.5	15.8	8.6	11.9	0.9	1.1	3.0	2.2	Mayıs 2021
OPTİMAR	39.1	24.8	9.5	10.4	10.3	0.5	0.1	1.1	4.3	Mayıs 2021
PIAR ARAŞTIRMA	34.8	22.7	14.8	10.2	10.7	1.2	1.2	2.2	2.2	Mayıs 2021
AKSOY ARAŞTIRMA	32.3	26.3	13.0	9.1	9.9	1.7	1.3	2.5	3.9	Mayıs 2021
AREA	35.1	23.1	14.1	10.1	10.1	1.0	1.0	2.5	3.0	Mayıs 2021
ORC ARAŞTIRMA	33.9	25.3	12.0	10.4	8.1	1.4	1.6	2.1	5.2	Haziran 2021
AVRASYA ARAŞTIRMA	29.4	26.9	15.0	7.1	11.1	1.4	2.0	4.5	2.6	Haziran 2021
MAK	34.3	23.0	13.6	8.4	9.2	1.8	2.8	2.2	4.7	Haziran 2021
SOSYO POLİTİK	29.3	27.0	12.6	6.5	11.6	0.2	1.2	2.9	8.7	Haziran 2021
ARTIBİR	30.6	26.8	13.7	7.2	12.4	1.0	1.8	2.9	3.6	Haziran 2021
ORC ARAŞTIRMA	33.4	25.0	12.5	9.8	8.0	1.3	2.9	2.2	4.9	Temmuz 2021
AREA	35.2	23.7	14.4	10.0	10.1	3.2	3.3	Temmuz 2021
ORTALAMA	33.7	24.9	13.5	8.8	10.4	1.1	1.5	2.6	3.7	

KAYNAK: Çeşitli haber siteleri

1/ Pro-rata hesaplaması bize aittir.

Kararsızlar dağıtıldıktan sonra AKP-MHP gerilemeye devam ediyor, son ortalama %42.5!

Bu rapordaki veriler düzenli bir şekilde halka açık kaynaklardan elde edilip, yalnızca bu bilgilere yönelik yorumları iletmek üzere hazırlanmıştır. Rapordaki bilgilerin kullanımından doğacak sorumluluklar, ve olası zararlardan belge yazarı sorumlu tutulamaz. Bu yayın iznimiz olmadan, kopyalanamaz ve/veya dağıtılamaz; bilgisayar sistemlerine aktarılamaz.

Araştırma Şirketleri (Kararsızlar Dağıtılmamış)	AKP	CHP	İYİ PARTİ	MHP	HDP	SP	GP (Davutoğlu)	DP (Babacan)	DiĞER	KARARSIZLAR/ CEVAP YOK/ PROTESTO	TARİH
SOSYO POLİTİK	31.7	25.5	8.2	7.1	9.2	10.7	Mart 2021
İSTANBUL EKONOMİ ARAŞTIRMA	29.0	18.2	12.9	6.8	9.3	0.1	0.6	2.0	0.5	20.5	Mart 2021
AVRASYA ARAŞTIRMA	29.6	22.6	11.9	6.1	8.3	1.0	2.4	2.0	2.0	14.1	Mart 2021
OPTİMAR	31.4	19.9	8.5	8.6	9.4	0.6	0.2	1.1	2.1	18.2	Mart 2021
AREA	29.2	20.0	11.7	7.9	10.0	1.6	1.0	1.3	0.6	16.7	Mart 2021
İSTANBUL EKONOMİ ARAŞTIRMA	26.5	17.2	12.0	6.5	8.6	0.5	0.7	2.1	0.1	25.9	Mart 2021
YÖNEYLEM ARAŞTIRMA	28.1	16.9	9.2	6.3	7.8	0.6	0.4	1.4	2.1	27.3	Mart 2021
METROPOLL	31.3	19.1	9.9	7.8	9.1	1.0	...	1.3	2.5	18.0	Mart 2021
AVRASYA ARAŞTIRMA	25.8	21.6	10.4	6.0	8.0	1.4	2.4	2.4	1.3	20.7	Nisan 2021
AREA	27.5	20.2	11.7	7.0	8.2	0.8	0.8	2.5	1.2	20.0	Nisan 2021
AVRASYA ARAŞTIRMA	26.5	22.2	11.2	6.2	9.3	1.1	2.5	2.5	1.2	17.3	Nisan 2021
YÖNEYLEM ARAŞTIRMA	27.2	17.9	9.3	5.6	7.5	0.8	0.4	1.1	2.5	27.8	Mayıs 2021
İSTANBUL EKONOMİ ARAŞTIRMA	26.3	18.2	12.5	6.0	9.6	0.4	0.9	2.2	1.0	23.0	Mayıs 2021
MAK	31.4	21.0	12.5	7.5	8.5	1.7	2.5	2.0	4.2	8.9	Haziran 2021
AVRASYA ARAŞTIRMA	25.0	22.9	12.8	6.0	9.4	1.2	1.7	3.8	2.3	14.9	Haziran 2021
ORTALAMA	28.4	20.2	11.0	6.8	8.8	0.9	1.3	2.0	1.7	18.9	

KAYNAK: Çeşitli haber siteleri

[Aksoy Araştırma'nın bulguları ise şöyle:](#)

"Bu pazar bir seçim olsa, biz millet ittifakının iktidarına uyanmış oluruz. Bu şu an için çok net. Toplumda erken seçim beklentisi her geçen gün daha fazla artıyor.

Özellikle Kemal Kılıçdaroğlu'nun ilk dile getirdiği dönemde görece daha düşük olan erken seçim talebi zaman içerisinde muhalefetin daha fazla dillendirmesi ve kararlı tutumu aynı zamanda ülkede başta ekonomi olmak üzere seçmen davranışını etkileyen birçok başlığın kötüye gidiyor olması seçmenin erken seçim talebinin her geçen gün daha fazla karşılık bulmasını sağladı. Seçmenin yarısından fazlası yani yüzde 55-60'lık bir grup bugün için erken seçimi gerekli görüyor."

Sonbaharda TBMM açıldıktan sonra,

- Aşı olmayanlara uygulanacak negatif ayrımcılığın geniş seçmen kitlerini AKP'den soğuttuğunu göreceğiz.

- Ekonomide yavaşlama AKP-MHP koalisyonunu iyice sarsacak.
- Seçmen AKP-MHP teşkilatına sıkıntısını ilettikçe, MV'nin parti değiştirmesi olasılığı artacak.
- Dış politikadan gelecek şoklar TL'de yeni bir değer kaybı süreci başlatabilir.
- Türkiye bir resesyonu daha göğüsleyemez. Erdoğan istemese dahi, toplumsal şartlar erken seçimi getirir.

Dış Politika: Ne İsa'ya ne Musa'ya yaranmak

Ağustos'ta tek acil olay, Erdoğan'ın Kabil Havaalanı misyonu hakkında karar alması olacak. Taliban Kabil'i ele geçirirse çok güç olur. Yabancı elçiliklerde yaşanacak üzücü olayların faturası Türkiye'ye çıkar. Velakin bu fasılda hiçbir gelişme yok. Erdoğan Taliban'a yaranamadığı gibi, istediği lojistik ve mali yardım paketleri de netleşmedi. [Linkte Semih İdiz'in](#) makalesi Erdoğan'ın sırf S-400'leri korumak için aldığı fuzuli riskleri çok güzel anlatıyor.

S-400'ler için büyük riskler olsa da, Erdoğan Rusya'ya da yaranamıyor.

Rusya Uzmanı [Hakan Aksay](#) T4 söyleşisinde şu yorumları yaptı:

"Afganistan konusunda, işin içine Türkiye'nin girmesi, Rusya'da çeşitli tepkilere yol açtı"

"Rusya hem kendisi için hem bölgedeki eski Sovyet ülkeleri için hem de bölgedeki diğer ülkelerin sorunları için Afganistan'a çok dikkatli bakıyor. İşin içine Türkiye'nin girmesi, Rusya'da çeşitli tepkilere yol açtı" diyen Aksay, Türkiye'nin Afganistan kararının, 'Türkiye'nin kendini abarttığını, Afganistan'a yönelik adımların Rusya'dan biraz daha uzaklaşmak ve Biden'la yakınlaşmak amacı taşıdığı' şeklinde yorumlandığını söyledi.

"Türkiye'nin her alanda hareketlenmesi Rusya'yı tedirgin eden bir şey" diyen Aksay, Türkiye-Rusya ilişkilerindeki tartışmalı alanları dile getirerek "Kanal İstanbul projesinden tutun, belki de en başta rahatsız olduğu şeylerden biri, 'bizim savaş halinde olduğumuz Ukrayna ile ve gerginlik yaşadığımız Polonya ile askeri ilişkileri geliştiriyorsunuz' diyor. Bu ne anlama geliyor? Rusya, Türkiye ile hem işbirliği hem ciddi bir gerginlik içerisinde. Ve son gelişmelere bakılırsa gerginlik boyutu giderek artıyor" dedi.

ABD'ye ilişkilerde ise S-400'ler ve Halkbank davası dışında Biden'ın dahi çözmesi çok güç yeni arızalar patlak veriyor. Linkte verdiğimiz [Zeynep Gürcanlı](#) makalesi muhakkak okunmalı.

Krizin büyüğü Suriye'nin kuzeyinde

Ancak gerek Halkbank davasında, gerekse korumaların dayak davasında Türkiye'nin "para verip" kurtulması mümkünken, asıl kriz ABD yönetiminin aldığı son "yaptırım" kararında kendisini gösterdi. Hayır; Türkiye'ye herhangi bir yeni yaptırım koymadı ABD. Ancak Washington yönetimi, Suriye'nin kuzeyinde TSK unsurlarıyla işbirliği içinde çalışan -Suriye Millî ordusu içinde yer alan- silahlı gruplardan birine, Ahrar el Şarkiye'ye yaptırım koydu. Yaptırımın gerekçesi, Türkiye'nin başını önümüzdeki dönemde çok ağrıtmaya aday; Suriye'nin kuzeyinde gerçekleşen insan hakları ihlalleri.

Yaptırım konusundaki ABD Hazine Bakanlığı yazılı açıklamasında, Ahrar El Şarkiye grubu ile iki lideri Ahmed İhsan Fayyad El Hayes ve Raed Jassim El Hayes'e yaptırım koyulmasının nedeni, "Suriye'nin kuzeyindeki sivilin insan haklarının ihlal edilmesi, Suriyeli Kürtlere yönelik işkence, adam kaçırmaya, mala el koymaya ve öldürme gibi sistemik saldırılar" olarak açıklandı.

Aynı açıklamada bir de, Ahrar El Şarkiye grubunun İŞİD'in eski militanlarını da bünyesine dahil etmekte olduğu iddiaları da yer aldı ki, bu da başlı başına sıkıntılı. Bitmedi; İşin bir de ABD'nin -BM'nin ve Türkiye'nin de- resmen terör örgütü olarak gördüğü, İdlib bölgesini kontrol altında tutan Hayat Tahrir El Şam'a (HTŞ) mali kaynak aktarılması bölümü var.

Bu çerçevede, ABD Hazine Bakanlığı HTŞ'ye mali kaynak sağladığını belirlediği Hasan El Shaban adlı bir kişiye de yaptırım koydu. EL Shaban'ın özelliği ise, yaptırım kararında resmi adresi olarak Suriye-Menbiç'in yanı sıra, Gaziantep'in de bulunması. ABD açıklamasında El Shaban'ın Türkiye'deki "kimlik numarasına" kadar ayrıntı yer alıyor. (Bu arada El Shaban'ın ABD Hazine Bakanlığı yaptırım açıklamasındaki Türkiye kimlik numarası 99 ile başlıyor. "99" ile başlayan kimlik numaraları Türkiye'de ikamet eden geçici koruma kapsamındaki kişilere veriliyor. Bu kimlik vatandaşlık verildiği anlamına gelmiyor, ancak bunu alan geçici koruma statüsüne tabi kişi, Türkiye Cumhuriyeti'nin kendisine sağladığı sağlık hizmetlerinden ya da mali yardımlardan yararlanabiliyor.)

ABD açıklamasındaki Türkiye'ye yakından/uzaktan dokunan bu unsurlar hiç hayra alamet değil. Eğer şimdiden önlem alınmazsa, ileride bunlar Türkiye'nin karşısına çok büyük adli sorunlar olarak çıkabilir. Daha önce Türkiye'nin yargılamadığı pek çok uluslararası dolandırıcının peşine ABD adaletinin düştüğünü, Zarrab davasında da, şimdilerde Sezgin Baran Korkmaz iddianamesinde de gördük. Üstelik bu kez iddia edilen suçlar dolandırıcılık değil, çok daha ilerisi...

Bu bilgileri parça parça başka kaynaklardan teyid ettiğimiz gibi, hiç şüphemiz yok, CIA ajanları Sedat Peker'le uzun mülakatlar gerçekleştirmiş bile. Sonuçta:

- Ankara ABD'yle nihai bir hesaplaşma yaşayacak. Erdoğan'ın ABD'nin talepleri doğrultusunda hareket edip, erken seçime yaptırım riskini atlattığı olarak gitmek isteyeceği kanaatimizi sürdürüyoruz.
- Zaten ABD'ye meydan okumak için Rusya kozunu yukarıda anlattığımız nedenlerle oynayamaz.

- AB'yle ilişkileri bu GADT Raporu'nda dile getirmedik, ama son raporda Güldem Atabay, AKP veya ona destek veren bazı grupların muhalifleri susturmak için suikast timleri kurduğu duyumlarının Almanya'yı çok rahatsız ettiğini paylaştı.
- Erdoğan Biden ile el sıkışmadan önce, onu bu yönde cesaretlendirecek bir mini-kur krizi olasılığı yüksek.

Geo-politik riskler tırmanıyor

Bölgemizde iki büyük risk peydahlandı: Tunus'ta [Başkan Kais Sayid](#) parlamentoyu feshedip diktatörlük yoluna adım attı. Kais Said muhafazakar ve dindar, fakat İslamcı değil. Kafayı kanka kapitalizmi ve hortumculara takmış bir bilim insanı. Söylemi fakir halk arasında büyük destek buluyor. Fakat kurulu düzeni hunharca yıkmak çok tehlikeli. Ayrıca nedeni ne olursa olsun, atacağı adımlar istemeden imtiyazlı zümrelerin hüküm sürdüğü tüm Arap coğrafyasına yayılabilir.

Dikkat edelim. 2011 Arap Baharı Tunus'ta başlamıştı. Yine yükselen gıda fiyatları ve kuraklığın rolü büyüktü.

[Perşembe akşamı, İran kaynaklı olduğundan şüphelenilen](#) iki SİHA bir İsrail tankerinde patladı, iki ölü var. İsrail'in karşılık vermesi kesin. Tankere eşlik eden ABD donanması da kızgılı. Eğer SİHA'ların İran kaynaklı olduğu ispat edilirse, ABD-İran yakınlaşma süreci biter. Bölgemizde sıcak savaş riski yükselir. Ek olarak, enerji fiyatlarında yeni bir yükseliş dönemi başlayabilir.

En kısa sürede gerçekleşebilecek ve riskli varlıklar yoluyla tüm dünyada kendini hissettirecek risk hızla değişik cephelere yayılan ABD-Çin ve müttefikleri rekabeti.

[İngiltere Savunma Bakanlığı'na göre](#), Rusya ve Çin'in uzaya kamikaze uydular fırlatarak Batı iletişim uydularını düşürme manevraları yapıyorlar. Bu uydular Yeryüzü'nde cereyan edecek bir savaşın göz ve kulakları. Doğal olarak Batı da karşılık verecek. Rusya'nın siber-hacking çabaları da sürerken, Biden "eğer bir gün sıcak savaş çıkacaksa, bu yüzden çıkar" dedi. Korkutucu.

En acil konu ise, Çin'in teknoloji şirketlerini finansal açıdan Batı'ya bağımlılıktan kurtarma girişimi. Artık bu şirketlerin Wall Street'e kote olması engellenecek. Bu haber hafta içinde Wall Street ve Gelişmekte Olan Piyasalarda (GOP, Gelişmekte olan Ülkeler = GOÜ) büyük sarsıntı yarattı. Her ne kadar Çin'in SPK'sı

yatırımcıları yatıştırdıysa da, Çin'in niyeti çok açık. Çünkü eş zamanlı olarak yeni teknoloji şirketlerine zimnen el konuluyor. Xi Jinping, yeni teknolojilerin özel sektör elinde olmasını kamu yararına aykırı buluyor.

KİT haline gelen yeni teknoloji şirketlerinin eskisi kadar dinamik ve fikri yönden randımanlı kalması maddenin tabiatına aykırı. Xi Jinping bunu anladığında, Çin en büyük üstünlüğünü kaybetmiş olabilir. Daha önemlisi, Batılı fonlar Çin'in de aynen Türkiye gibi artık yatırım anlamında hiçbir şekilde güvenilmeyecek bir ülkeye dönüştüğünü kabullenmek zorunda kalırlar. Çin'de yüz milyarlarca dolar finansal yatırım var. Bunların kaçmaya başlaması global düzlemde panik yaratabilir.

Önümüzdeki aylarda Xi Jinping'den gelecek yeni hamleler, Biden yönetiminin alacağı ek Çin karşıtı önlemler veya Fed'in tapering kararının böyle bir sonuca yol açması tehlikesine karşı uyarırız.

Dünya Ekonomisi: Büyüme zirve yaptı, artık kademeli yavaşlama var

Dört büyük ekonomiden gelen taze veriler global ekonominin Temmuz'da da gücünü koruduğunu, fakat ivmenin durulduğunu işaret ediyor:

Ülke/Bölge	Veri türü	Yorum
Çin	Resmi Temmuz imalat sanayi PMI 50.9'dan 50.4'e geriledi. Hizmetler PMI 55.5'ten 55.3'e geriledi. Nanjing eyaletin'de yeni bir vaka kümesi teşhis edildi, vaka sayısı 60 düzeyinde, ama başak eyaletlere sıçrama var.	Çin yavaşlıyor, fakat resesyon sınırında değil. Covid-19 yeni kısıtlamalar getirecek. Tüketici güveni düşebilir. Bejing ek mali ve bütçe teşvikleri çakılmak zorunda. Emtia rallisi için olumsuz.

ABD	Ticaret Bakanlığı'nın verilerine göre ABD ekonomisi Nisan-Haziran döneminde yıllıklandırılmış bazda %6,5 büyüdü. Bloomberg anketinden çıkan beklenti %8,4'tü. İlk çeyrek büyümesi %6,3'e revize edildi. Veri yanıltıcı. Ç/Ç büyüme hızlandı. İnşaatda özel sektör sabit sermaye yatırımları hızlandı. Ancak, aşı karşıtlarının direnci aşılamıyor. Yeni kapanmalar gündeme gelebilir.	ABD'de ekonomi çok güçlü fakat daha fazla hızlanma beklemiyoruz. Biden'ın \$1.2 trilyonluk altyapı bütçesinin akıbeti hala kesin değil. Daha da önemlisi, eğer ekonomi ivmelenirse, Fed içindeki şahinler tahvil alımlarının kısılmasını isteyecek. Bu durumda riskli varlıklarda, özellikle junk tahvillerde satış dalgası bekleriz.
Euro-bölgesi	Ekonomi 2Ç2021'de yıllık %2, Ç/Ç %1.5 büyüyerek resesyondan çıktı. Euro-bölgesi'nde sorun tedarik zincirlerinde darboğaz. Üye ülkelerin yükselen covid-19 karşısında kapanmalara daha kolay başvurusu. Manşet enflasyonu da %2'nin üstüne çıkması dikkat çekici	EB'de ivmelenme 3Ç'de de sürebilir.
Japonya	Birçok kurum büyüme beklentisini aşağı revize ediyor. Üretim güçlü, fakat her zamanki gibi tüketim cephesi beklentileri karşılamıyor.	Seyircisiz Olimpiyatlar Japon ekonomisine pahalıya mal olabilir. Yatırım masrafları dışında, \$4.5 milyar gibi bir maliyet hesaplıyoruz.

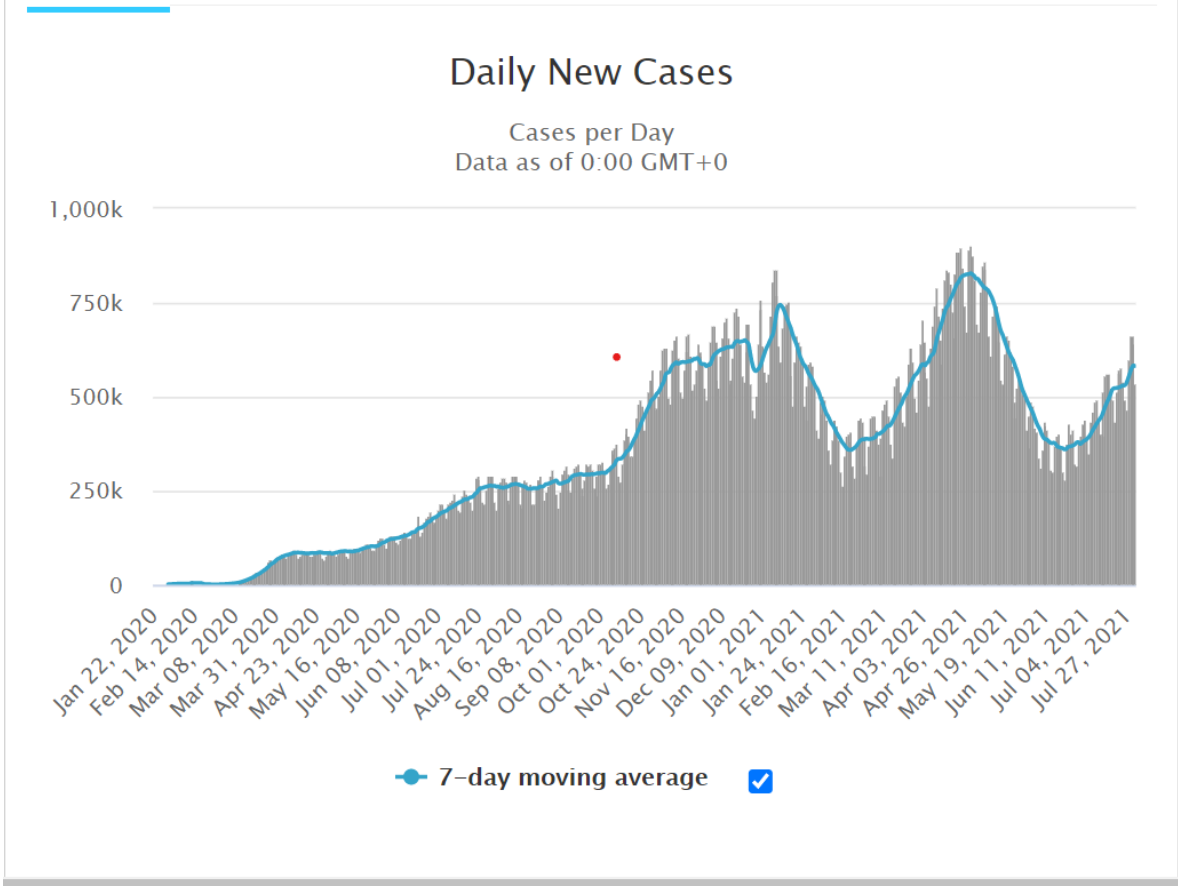
GOÜ için kanaatimizi daha önce de arz etmiştik. Covid-19 ile bitmeyen mücadelenin ağır sosyo-ekonomik maliyeti, kuraklık ve zorunlu parasal sıkılaştırma, emtia ihracatçıları dışında büyüme üzerinde olumsuz etkisini gösterecek.

Aşağıda Bloomberg'in emtia rallisinden karlı ve zararlı çıkanlar tablosunu göreceksiniz. Türkiye bu yıl trend çıktıdan 0.7 kaybediyor.

UAE	12.2%	Colombia	1.6%	Japan	-0.9%
Qatar	11.9	Canada	1.5	Italy	-0.9
Saudi Arabia	8.2	Iran	1.0	Spain	-1.0
Ukraine	6.7	Indonesia	0.6	China	-1.2
Russia	5.8	Malaysia	0.3	Mexico	-1.3
Norway	4.1	U.S.	-0.1	Poland	-1.5
Chile	3.5	Austria	-0.2	India	-1.6
Brazil	3.4	Belgium	-0.3	South Korea	-1.7
Australia	3.4	U.K.	-0.4	Egypt	-2.1
South Africa	2.5	Switzerland	-0.4	Philippines	-2.4
Nigeria	2.4	Netherland	-0.5	Pakistan	-3.0
Argentina	2.4	France	-0.7	Thailand	-3.7
Peru	2.3	Germany	-0.7	Vietnam	-4.0
Ghana	2.0	Turkey	-0.7	Bangladesh	-4.0

Source: Bloomberg Economics

Dünyada büyüme zirve yaptı tahminini ortaya koyarken, temel varsayımımız, aşıya direncin sürerek Delta'nın ardından daha da ölümcül varyantların türemesi. Aşağıda Worldometer'den aldığımız yeni vakaların 7 günlük hareketli ortalaması var. Artış trendi çok belirgin.

DSÖ Genel Direktörü Tedros Adhanom Ghebreyesus, koronavirüs vakalarının son 4 haftada dünya genelinde yüzde 80 arttığını, bu artışın virüsün Delta varyantından kaynaklandığını ve bu varyantın 132 ülkede tespit edildiğini açıkladı.

Bir başka raporda ise, kıdemli DSÖ [danışmanı Dr Bruce Aylward](#) “Eğer aşı direnci aşılamazsa, yeni kısıtlamalar kaçınılmaz olacak” ifadesini kullandı.

[Gallup’un Cuma](#) açıklanan anketine göre, Amerikalıların %14-26 arasında bir kesiti aşı olmak istemiyor. Türkiye’de durum daha da vahim:

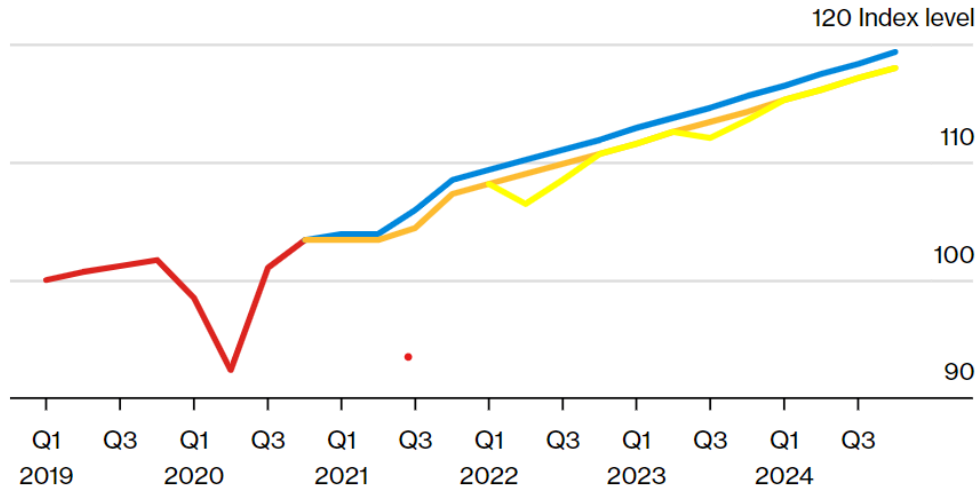
[Haberturk'ün naklettiği](#) kaynağı verilmeyen bir araştırmaya göre, katılımcılara yöneltilen `Hangisi Covid-19 aşısına bakışınızı ifade eder` sorusuna, `Testleri geçmiş tüm aşıları güvenli bulurum` cevabı verenlerin oranı yüzde 51.2 oldu. İlgili soruya Ekim 2020`de yüzde 37.3, Kasım 2020`de ise yüzde 41.7 oranıyla bu cevap verilmişti.

Bloomberg, eğer yıl boyunca kapatma ve sosyal hareketlilik kısıtlamaları sürerse, global çıktıda yaşanacak hasarı grafikte anlatıyor, üstüne söylenecek sözümüz yok:

How Delta Dents Global Growth

Vaccine-resistant variants could result in a stop-go world economy

- Global GDP
- Pre-delta expectations
- Persistent constraints on hospitality, leisure services and tourism
- Persistent constraints and temporary lockdowns

Source: Bloomberg Economics

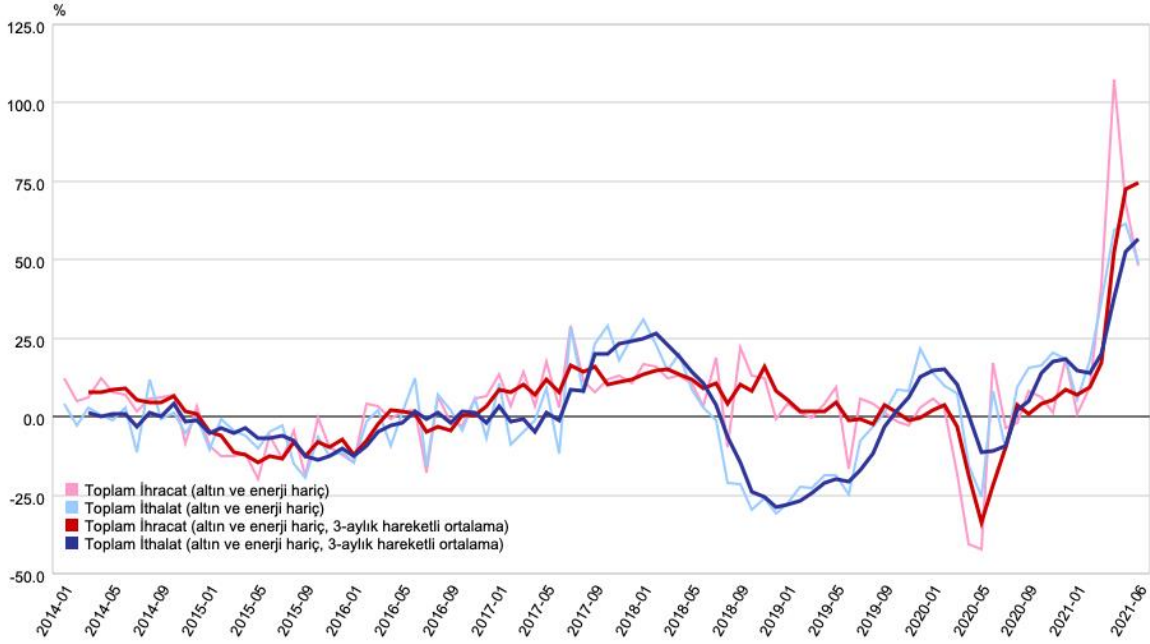
Note: 1Q 2019 = 100

Ekonomide Bayram ferahlığı sürmez

Ödemeler dengesi faslında, hükümete katılıyoruz, yaz boyunca cari fazla vereceğiz, yıllık cari açık da daralacak. Bu konuda aşağı yönlü riskleri Piyasalar bölümünde arz edeceğiz.

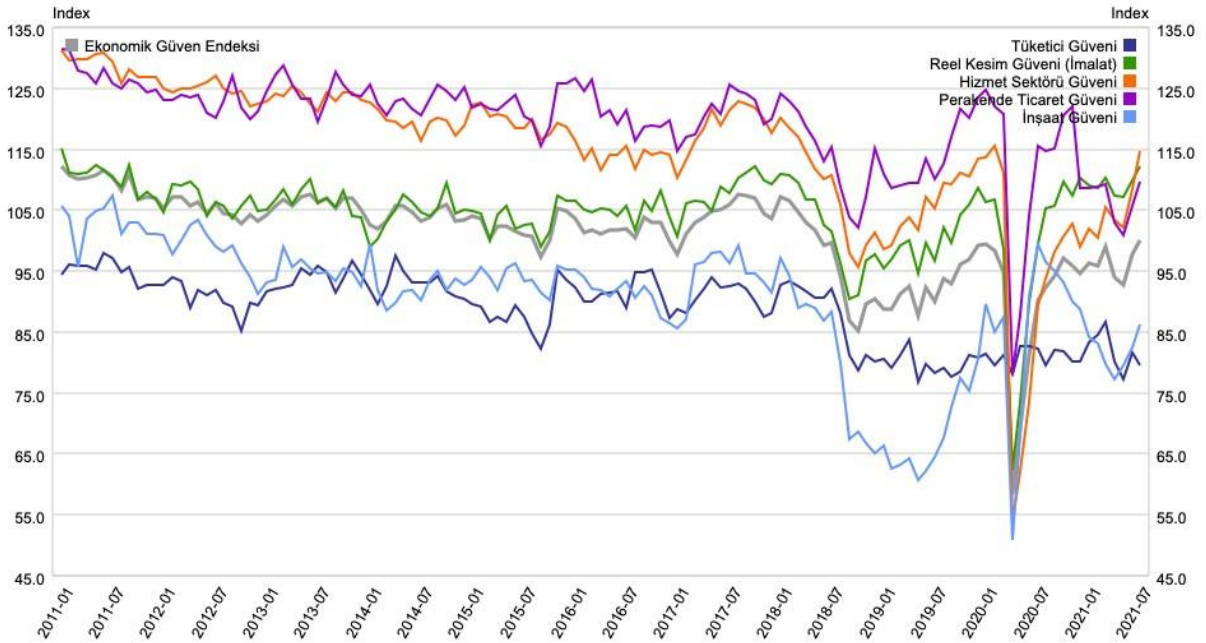
İhracat ve İthalat (altın ve enerji hariç, yıllık, %)

TURKEY DATA MONITOR

Ekonomik Güven Endeksi

TURKEY DATA MONITOR

Bu rapordaki veriler düzenli bir şekilde halka açık kaynaklardan elde edilip, yalnızca bu bilgilere yönelik yorumları iletmek üzere hazırlanmıştır. Rapordaki bilgilerin kullanımından doğacak sorumluluklar, ve olası zararlardan belge yazarı sorumlu tutulamaz. Bu yayın iznimiz olmadan, kopyalanamaz ve/veya dağıtılamaz; bilgisayar sistemlerine aktarılamaz.

Enflasyon yaz boyunca yükselecek. Bu konuda bir önceki raporda Güldem Atabay'ın yazdıklarını hatırlatalım:

“Dünyada enflasyon fırtınası güç kazanırken, Türkiye’de Temmuz enflasyon verisi merakla bekleniyor. Reuters anketine göre enerji fiyatlarındaki artışların yarattığı ivme ile yıllık TÜFE enflasyonu Haziran ayındaki %17,53'ten Temmuz ayında %18,50'ye yükselecek. Temmuz ayı başında elektrik fiyatlarına %15 ve doğalgaz fiyatlarına %12 zam yapılmıştı.

TL'nin değer kaybı, tedarik sorunları, güçlü iç talep ve para politikası yönetimine Erdoğan'ın müdahaleleri enflasyon ivmesini hızlandırıyor.”

Açıklanan İTO İstanbul enflasyonu “aylık yüzde 1,52 artış kaydetti. Bu dönemde toptan fiyat hareketlerini yansıtan Toptan Eşya Fiyatları indeksi ise yüzde 3,12 yükseldi.

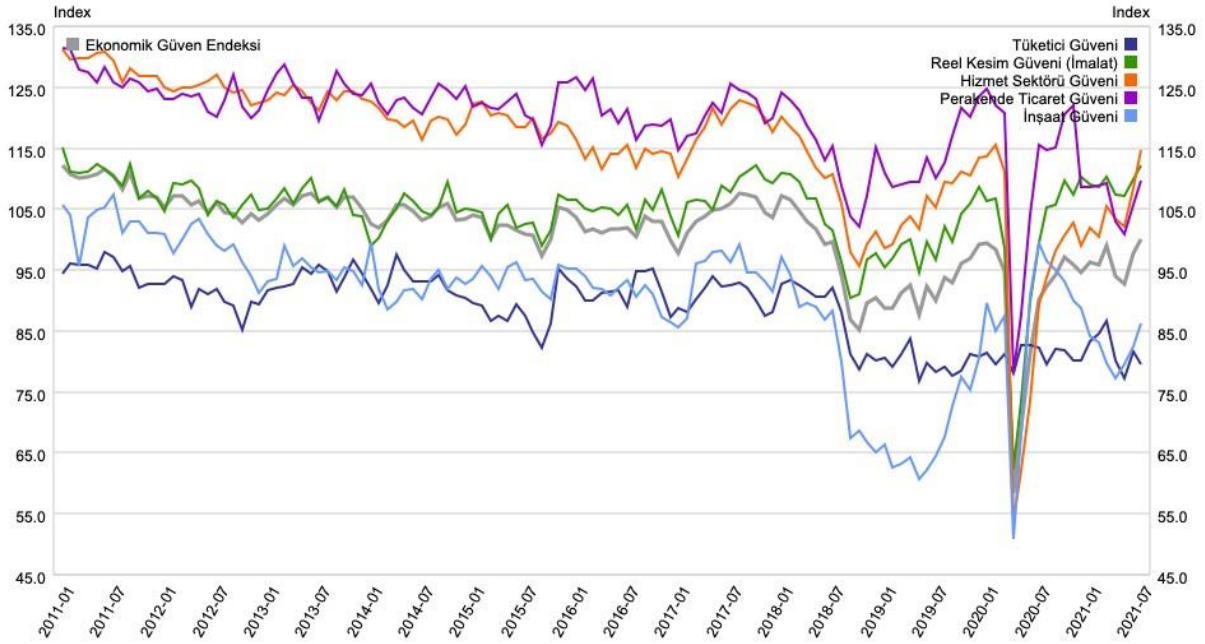
Söz konusu verilere yıllık bazda bakıldığında ise artış oranı perakende fiyatlarda yüzde 17,38, toptan fiyatlarda yüzde 27,63 düzeyinde gerçekleşti”.

Şimdi ara başlıkta sorduğumuz soruya dönelim: Bayram ferahlığı sürdürülebilir mi? Cevabımız hayır.

Temmuz ayında Ekonomik Güven Endeksi'nin değerinin 100'ü aşarak iyimserlik bölgesine girmesinden sonra, MUASİAD tarafından derlenen SAMEKS bileşik Tedarik Yöneticileri ekonomik eğilim anketi (PMI) da bir önceki aya göre 2,3 puan artarak 53,1 değerine yükseldi.

Ekonomik Güven Endeksi

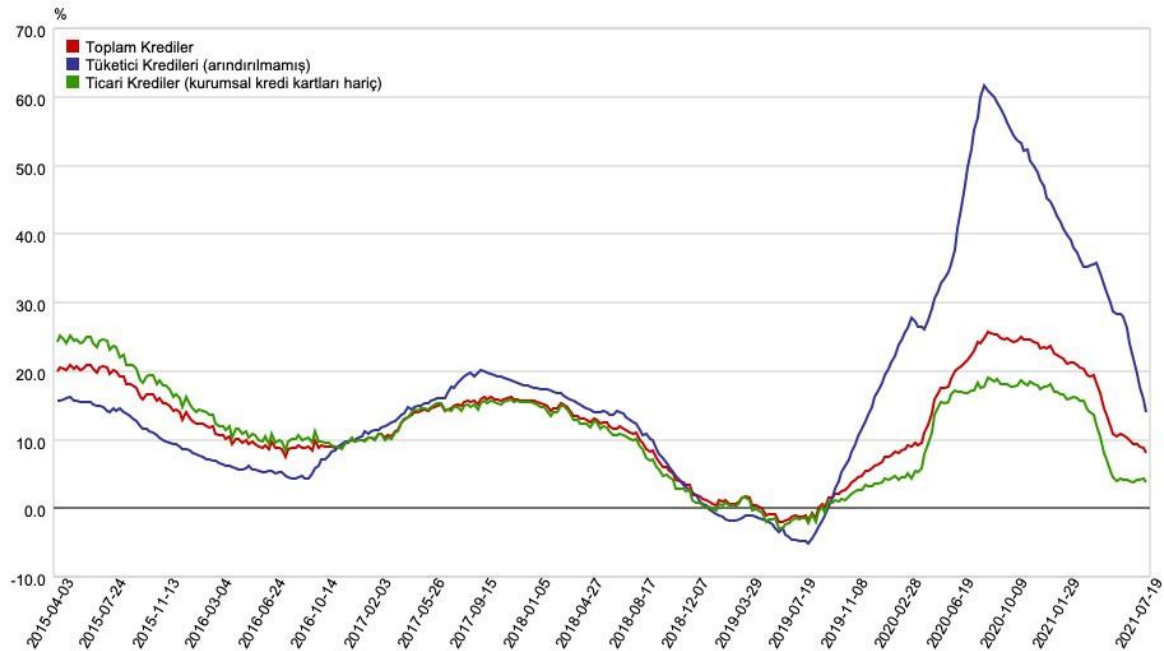
TURKEY DATA MONITOR

Peki büyüme hane halkı gelirlerinde artış ve sabit sermaye yatırımları sayesinde mi gerçekleşti? Ne gezer?

Kredi Büyüme Hızları (kur etkisinden arındırılmış, yıllık, %)

TURKEY DATA MONITOR

Bu rapordaki veriler düzenli bir şekilde halka açık kaynaklardan elde edilip, yalnızca bu bilgilere yönelik yorumları iletmek üzere hazırlanmıştır. Rapordaki bilgilerin kullanımından doğacak sorumluluklar, ve olası zararlardan belge yazarı sorumlu tutulamaz. Bu yayın iznimiz olmadan, kopyalanamaz ve/veya dağıtılamaz; bilgisayar sistemlerine aktarılamaz.

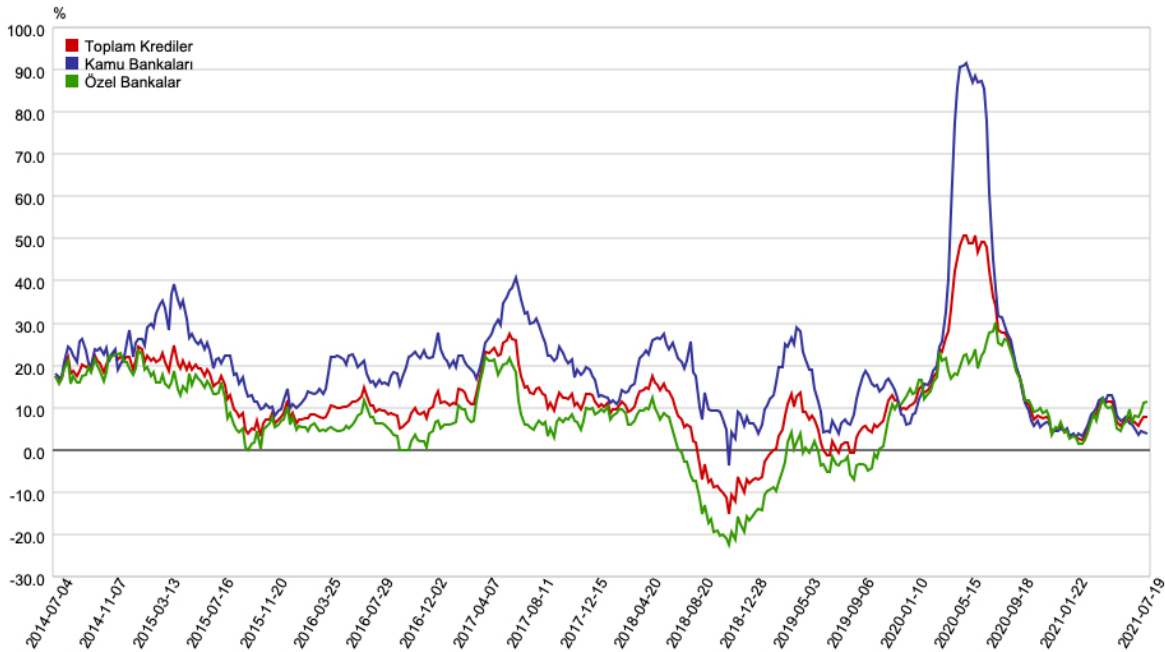
TCMB verilerine göre, Bayram öncesi 4 günde tüketici kredileri haftalık %0.5 artışla TL880 milyarı aştı. QNB Finansbank Araştırma notuna göre, toplam kredi kartı harcamaları 16 Temmuz haftasında 36.9 milyar TL ile önceki haftaya göre %6.0 artarak tarihi yüksek seviyesine çıktı.

Temmuz'da ekonomiyi tüketici kurtardı. Öte yanda, ticari krediler tamamen dondu. Ekonomi açısından, ticari krediler canlanmadan toparlanmanın sürmesi çok güç. Hane halkının ise daha fazla kredi taşımaya mali gücü olmayabilir.

Kredi trendi hakkında daha gerçekçi bilgi veren 13-haftalık hareketli ortalama kredi artışı ise yıllık olarak sadece %7.8. Enflasyonun %18'i aşması beklenen bir ekonomide, bu oran reel olarak kredi stokunun daraldığını gösterir.

Tüketici kredileri Bayram öncesi tatil ve alışveriş nedeniyle canlanma gösterse de, andığımız kritere göre yıllık sadece %10 ivmeyle artıyor.

Kredi Büyümesi: Kamu ve Özel Bankalar (13-haftalık yıllıklandırılmış büyüme, kur etkisinden arındırılmış)

 TURKEY DATA MONITOR

Bu rapordaki veriler düzenli bir şekilde halka açık kaynaklardan elde edilip, yalnızca bu bilgilere yönelik yorumları iletmek üzere hazırlanmıştır. Rapordaki bilgilerin kullanımından doğacak sorumluluklar, ve olası zararlardan belge yazarı sorumlu tutulamaz. Bu yayın iznimiz olmadan, kopyalanamaz ve/veya dağıtılamaz; bilgisayar sistemlerine aktarılamaz.

Ek olarak, QNB Finansbank'a göre, tüketici artık kredi kartlarına yüklendi. Yani kredi vadesi daralıyor:

"Toplam kredi kartı harcamaları 16 Temmuz haftasında 36.9 milyar TL ile önceki haftaya göre %6.0 artmış ve tarihi yüksek seviyesine çıkmıştır. Trend göstergesi olarak takip ettiğimiz 4 haftalık ortalama harcama ise 34.7 milyar TL ile önceki haftaya göre %3.5 artmış ve yine rekor yüksek seviyesine ulaşmıştır. 4 haftalık ortalama harcamadaki yıllık artış da %63.1 ile oldukça yüksek bir seviyede bulunmaktadır. Sonuç olarak, iç talebin oldukça güçlü bir eğilim sergilediği izlenirken, bunun enflasyon, cari denge ve büyüme üzerindeki yansımaları önümüzdeki dönemde yakından takip edilecektir."

Tüketimdeki hızlı artışın cari açık ve enflasyona olumsuz yansımaları dışında, ekonominin kalıcı bir büyüme trendine girmesi için önkoşul olan ticari kredilerde durağanlık belirginleşti. 13-haftalık hareketli ortalama kredi artışı hızı sadece %3.8. Yani, kurumlar aktif biçimde kredi stoklarını daraltıyorlar.

Temmuz ayında tüm ekonomik göstergelerin çok iyi performans gösterdiği kesin. Fakat, bu performansın Ağustos ve ötesine taşınması güç. Çünkü, üretici yatırım yaparak ya da üretimini artırarak istihdam yaratmayabilir. Bunu SAMEKS Temmuz bileşik PMI'dan görebiliriz:

"Önceki aya göre 4,9 puan azalarak 40,0 seviyesine gerileyen yeni siparişler alt endeksi, Temmuz ayında sanayi sektörü genelinde gözlenen daralmada belirleyici olmuştur. Söz konusu 40,0 puanlık bu seviye, yeni siparişler alt endeksi için son 15 ayın (Nisan 2020'den beri) en düşük değerine işaret etmektedir. Yeni siparişlerdeki azalmaya bağlı olarak önceki aya göre 6,2 puan azalarak 56,9 seviyesine gerileyen girdi alımları, bu dönemde ivme kaybına işaret eden bir diğer alt endeks olmuştur."

Temmuz'da Sameks'e göre hem sanayi hem de hizmetlerde istihdam arttı. Bu artış kalıcı olmayabilir, çünkü sipariş yok.

Modern ekonomilerde büyüme finansman gerektiriyor. Finansman cephesi canlanmadıkça, büyümenin kalıcı ve sürdürülebilir olduğu garantide değil.

Eylül'de okula hazırlık alışverişi sonrası, gerek hane halkı, gerekse şirketlerin tüketim ve yatırım yerine borç ödemeye odaklanması korkutucu bir olasılık.

Arkasından, politik şoklar, yüksek enflasyon ve epideminin yakıcı yansımaları ile tüketici güveninin bir kez daha boynunu bükmesi ekonomiye de zarar verecek.

Bu bölümü iki hafta önce İngilizcesini yayınladığımız **güncel** ekonomik tahmin tablomuzla sonlandıralım:

Seçilmiş Makro Göstergeler: 2017-22

	2017	2018	2019	2020	2021f	2022f
Büyüme (GSYH; %)	7.5	3.0	0.9	1.8	6.5	2.5
GSYH (mlr TL)	3,134	3,758	4,320	5,048	6,330	7,527
GSYH (mlr \$)	859	797	761	717	749	793
Kişi başına GSYH (\$, piyasa kuru)	10,696	9,792	9,213	8,599	8,872	9,267
TÜFE (%)						
Ortalama	11.1	16.3	15.2	12.3	17.7	16.0
Dönem sonu	11.9	20.3	11.8	14.6	17.8	15.3
İşsizlik Oranı (mevsimsellikten arındırılmamış, 4. Çeyrek)	10.1	12.2	13.2	12.8	12.7	14.0
Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi (mlr TL; Maliye tan.)	-47.8	-72.8	-124.7	-172.7	-250.0	-406.6
GSYH'ye oran olarak	-1.5	-1.9	-2.9	-3.4	-3.9	-5.4
sak: Faiz Dışı Denge (GSYH'ye oran olarak)	0.3	0.0	-0.6	-0.8	-1.1	-2.4
Merkezi Yönetim Borcu (GSYH'ye oran olarak)	28.0	28.4	30.8	35.9	35.2	36.5
sak: İç Borç	17.1	15.6	17.5	21.0
sak: Dış Borç	10.9	12.8	13.3	14.9
Cari Denge (mlr \$)	-40.8	-21.7	6.8	-37.3	-14.7	-9.1
GSYH'ye oran olarak	-4.8	-2.7	0.9	-5.2	-2.0	-1.2
Dış Ticaret Dengesi (TUIK tanımı; mlr \$)	-74.2	-54.0	-29.5	-49.9	-38.4	-40.0
Dış Borç (mlr \$)	454.4	443.4	435.1	450.1	464.8	473.9
GSYH'ye oran olarak	52.9	55.6	57.2	62.8	62.0	59.8
Döviz Kuru (TL/\$)						
Ortalama	3.65	4.84	5.68	7.02	8.45	9.49
Yılsonu (Aralık ortalaması)	3.84	5.32	5.85	7.71	9.41	10.54
%	9.9	38.3	10.1	31.8	22.0	12.0
Reel Efektif Döviz Kuru (2003=100)						
Yılsonu	86.3	76.4	76.2	62.2	59.5	61.0
% (artış değerlenmeyi göstermektedir)	-7.7	-11.5	-0.2	-18.4	-4.3	2.5
Faiz Oranı (bileşik; %)						
Yılsonu (Aralık ortalaması)	13.4	20.7	12.0	14.6	19.0	19.0
Gösterge Reel Faiz (dönem sonu; %)	1.3	0.4	0.1	0.0	1.0	3.2
Bankalararası Faiz (dönem sonu; 5-iş günü ort; basit, %)	12.7	23.9	10.9	17.7	19.0	19.0
Bilgi İçin:						
Petrol Fiyatları (Brent, varil başına, ortalama)	54.3	71.0	64.3	41.8	69.0	70.0
Euro/USD (dönem sonu)	1.18	1.14	1.11	1.22	1.18	1.18

Kaynak: TCMB, Maliye Bakanlığı, Hazine, TUIK, GlobalSource hesap ve tahminleri. b=beklenti; t=tahmin

Piyasalar: TL Eylül sonuna kadar sağlam kalacak

Piyasalarla ekonomiyi keşitirerek kapatalım. TL'nin güçlü performansı yazın üretilen cari fazladan kaynaklanıyor. Swap pazarından da cılız da olsa fon girişleri başladı.

Bu gelişmeler Eylül sonuna kadar TL'yi korur. Aşağı yönlü riskler, turistlerin orman yangınları ve/ya artan vakalardan ürkerek rezervasyonları iptal etmesi olur.

Yılın son çeyreğinde yatırımcılar ve yerleşikler politik riskleri fiyatlamaya başlar. Siyaset bölümünde görüşümüzü belirttik. Erdoğan nihayetinde Biden'la el sıkışacak.

DİBS getirilerinin de gerilemesini bekliyorduk, ama bu görüşümüz değıştirdik. Global fonların yerel para cinsinden GOÜ DİBS'e ilgisi düşük. Ek olarak, anılan dönemde enflasyon beklentileri aşarken, yerli bankaların portföylerinde de tahvil-bono normalin üstünde.

Borsa'da hala ralli bekliyoruz, ancak yabancı katılımı başlamadan bu gerçekleşmez. Halka arzlar gittikçe yerli yatırımcıyı Borsa'dan soğutuyor. Yavaş da olsa, CDS primleri ve Eurobond getirileri düşecek.

Istanbulanalytics

<http://www.paraanaliz.com/>

<http://www.istanbulanalytics.com/>

ÖNEMLİ: Bu gönderiyi başkaları ile paylaşmayalım lütfen. Raporlarımıza abone olmak isteyen dostlarınız istanbulanalytics@gmail.com'a e-posta atarak abonelik şartlarımızı öğrenebilir. Fikri emeğimize saygınız için şimdiden teşekkür ederiz.